

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκ. 1969 / Απριλ. 1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Βάρης* .....
 (παλαιότερον ὄνομα: *Βάρεσσιν*), Ἐπαρχίας .....
 Νομοῦ *Γρεβενῶν* .....

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος .....
Μανρίδης Εὐσταθίου ἐπάγγελμα *Διδάσκαλος* .....
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Βάρη - Γρεβενῶν* .....
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *4* (*τέσσαρες*)

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Τζέτζιφας Κωνίνος* .....

ἡλικία *70* .... γραμματικαὶ γνώσεις *Ἀρχαίας* .....
 .... τόπος καταγωγῆς *Βάρη - Γρεβενῶν* .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
 βοσκήν ποιμνίων; *Διασποράν προωρίζοντο τὰ ῥαβδία καὶ*
ῥαβδία τῆς βοσκῆς τῶν ποιμνίων, αἱ εὐνδες τὰ ἀνύλια κλπ.

Ἐπὶ τῶν χωριστῶν ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικά διαστήματα; *Αἱ περιοχαὶ αὗται ὅταν χωρίζεται* .....

2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς; β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους); γ) εἰς Κοινότητας; δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
Ανήκον εἰς τοὺς χωρικοὺς .....

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; *Ἡ περιουσία διατηρεῖται καὶ διανεμεται κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ πατρὸς* .....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται καὶ

μετ' τὴν γεωργίαν καὶ μετ' τὴν κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ἀσχολοῦνται καὶ μετ' τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μετ' ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζαι ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....

.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ἐπήγαινον εἰς τὰς μαρμαρ. π. Βεροῖας

δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας (Μαῦρος δέρος) ἀπομαγεῖται.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

ἔλιπαι καὶ το με μερ κες βοδων, αλ οχων
και προβατων.....

- 2) Πότε ἔχινε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ἔχενετο χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων το 1959

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωρχικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Τὸ σιδηρ. οὐκ ἄροτρον. ἐχρησμοποιήθη το 1950

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .....

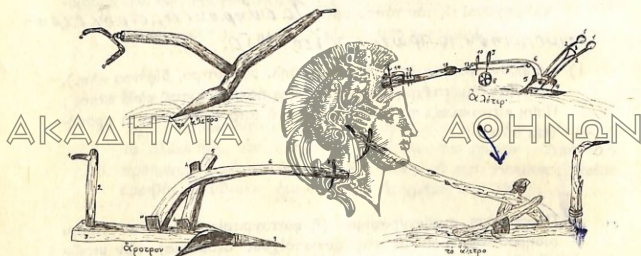
Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοὺς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1.....	4.....	7.....	10.....
2.....	5.....	8.....	
3.....	6.....	9.....	

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ἀπὸ τοῦ 1955
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ Δὲν ἐχρησιμοποιήθη

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ ... (1450-60).....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. *Τὸ ξύλινον ἄροτρον ἦτο παλὺ ἀπλὸν καὶ κατεσκευάζετο ὑπὸ τοῦ ῥαβίου. Γνωρίζομεν ἀπὸ τοῦ ξύλου θαλασσιῶν ὡς ἐκ τῶν πλεῖστον.*
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

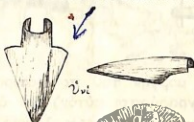
1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνὶ. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

..Τὸ ὑνὶ ἦτο μιᾶς μορφῆς διὰ τὰ χωραφία.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

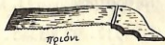
6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

Ἦτο κατασκευασμένη ἐκ ξύλου
ἢ σιδήρου.

- 7) Ἔργαλεα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

Δι' ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου ἐχρησιμποιεῦνται τὰ ἑξῆς
ἐργαλεῖα: σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ξυλοφάϊ, σμιλὰρ

πριόνι

ἀρίδι

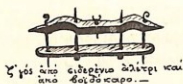

ρινὶ ἢ ξυλοφάϊ (ἀρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος? Ἐχρησιμοποιοῦντο... βοῦς...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ..... 2... βοῦς...

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; ..... Ἦτο ἀναγκαῖος...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεῦλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

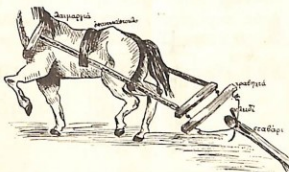
10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται, δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). Λεχταί... Κουλλούρι...

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου;

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζεύσιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

Ἐρχοιεν. πάντοτε. ὁ ἀνδρας.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Τὸ ἐνα βόδι πατοῦσε τὸ πόδι τοῦ ἑνὸς ποτετικῶς ἐπὶ τὸ ἀρχαμένον. Τὸν το χινέσαν ἐν ἑλκῇ ἐξέινοντο τὰ βόδια ἐπὶ τὸν πυλὸν ὅτι ἦτο ἐν ἑλκῇ ἐλκόμενος μετ' ὁ ἄροτρον δια τῆς μπουγκκιδας. ὁ πατερεὶς γκαλουδὲ ἐπὶ το πύσω.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρουν ἄροτρον.....

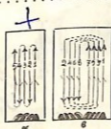
Τὸ ἐνα βόδι τὸ δυνατώτερον, πατεῖ πάντα μέε. ἐξ. ἡν αὐλακιδ.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Ὁ γεωργός κατευθύνει τὰ ζῶα με σχοινί. τὸ ὁποῖον ἐδέκεν ἐπὶ τὰ κέρατα τῶν βοδιῶν.....

- 4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σπορίες, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ;

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ;

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιοῦται ἄροτρον ; *Γίνεται εἰς τὰς πλαγίας καὶ ἐν μικράς ἐκτάσεις.*

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὄνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *Τὸ ὄργωμα ἐγένετο ἀναλόχα μετ' ἑλκιστοῦ καὶ ἑλκιστοῦ τοῦ ὄνι.*

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά: π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *ἔγιναν 2 ἑνα τὸν*

*ἀγρονέτω (ἀνὰ βαισμα) καὶ ἑνα τῆς σπορᾶς
διὰ τὸ βρέω.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρο-
νάπανσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σίταρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

ἐπὶ 1 ἐτος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κρι-
θῆς, ἄραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ
ποίαν ἐποχὴν; *1. ἰνὸν τῆς 2. ὀρχωματα 3. ἀναχ. ο. χ. ως*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν.
π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; .....

ο. τροβάς.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρί-
ζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ
τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .....

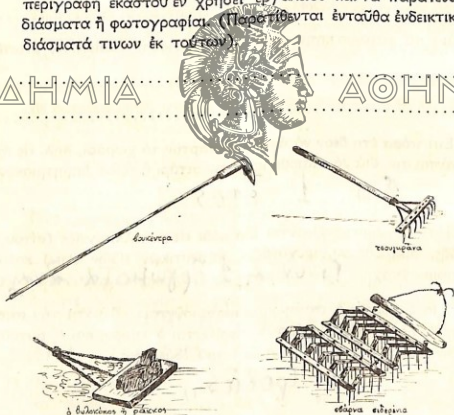
...καθαρίζονται... μὲ ῥάβδον...

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ..... ὀχ. 1.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου και παραθέσατε ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν) .....

- 6) Ποία πρόσωπα βοηθούν τόν ζευγολάτην (ή ζευγάν) εις τόν ὄργωμα και πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοί οὔτοι ὡς και αἱ ἐργασίαι που ἐκτελοῦν

..... βοῦδες .....

- 7) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διά τήν σποράν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ή σπορά και ή καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Δια τὰ ὀσπρία χρησιμοποιοῦνται τὰ ἡλιανόσπορα, ἑσάρι, ῥεβένδια, ῥοῖοι, σιταπέταχτα, καὶ ἀνθακιά, φακί, ῥηψ, ὀσπία, σιταπέταχτα...

- 8) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διά τροφάς τῶν ζώων π.χ. ῥόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Δια ῥόβη και σανόν ἄδύνατα χωράφια, δια τριφύλλι καὶ ποτιστικά...

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ή σήμερα) ή καλλιέργεια τῶν γεωμήλων; ἐσπέρνουντο ή ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ή πρασιές (βραγιές) και ἄλλως.

..... Ἐφυτεύοντο εἰς φωχίες .....

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεϊα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα και ἰχνογράφημα ή φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
Τὰ δρυμητριακά ἐθερίζοντο. με' το' λελέκι. .....

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με' ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χορτὰ (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ., παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

Με' δρεπάνι καὶ κόσσες.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

ἦτο ὀμαλὴ.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Ἡ χειρολαβὴ του ἦτο ἐκ ξύλου.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *Τὰ κατεσκευάζον... εἰς τὸ κρηνοεργεῖν.*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Τὰ ρόβι καὶ τὸ ρεβιθὶ... ἐξερίζοντο... διὰ τῆς χεῖρός... ὁμοίως καὶ τὴ φακὴ.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτηρὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Ἐθερίζοντο εἰς ὕψος 1.0-1.5 m.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).....

Ἀκατέχοντο καλαμάκια... Ἀθήνη

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίες, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *οἱ ἴδιοι... οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τῆς χερίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χερός) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασπαιρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς).....

οἱ χερίες τοποθετοῦνται δύο-τρὶς μαζί, καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν κατεύθυνται πρὸς μίαν κατεύθυνσιν πάντοτε.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. .... Χ. ε. ρ. ι. ε. ε. .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποιοῦν ; .....

..... Θερίζουν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. .....

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκόπην (ἐκκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). .....

οἱ θερισταὶ ἡμείβοντο με μεροκάματο ἢ με φαγητοῦ.
καὶ με εἶδος. Μερικαὶ φορές ἐτρωχάν, εἰς τὸ ἀφέντιμο
καὶ μερικαὶ φορές ἐδούλευαν. Σι. ψ. κ. α. .....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

ἔφεραν εἰς τὰς χεῖρας λουρί που ἐδένετο
εἰς τὸν καρπὸν, παλακάρια εἰς τὸ ἀριστερό
ἢ δεξιό χερί. καὶ. Ἰω. κ. ρ. εἰς μὴ μέσην

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐπρεπε δὴν δὲ ποτε ὁ θερισμός νὰ ἀρχίσῃ. Δευτέρα δηλαδὴ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος. Ἀρχὴν τῆς τρίτης

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικά τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Τραγουδοῦσαν πολλα τραγουδια.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει, σχετικὸν ἢ ἄλλο, τι ἔθιμον. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τὸν θερισμὸν οἱ γυναῖκες ἐκοπτόντα, τελευταία σταχὺα τὰ

ὅποια ἐβγίανεν σταυρὸν ποὺ τὸν τοποθετοῦσαν ἐν τῷ μὲν δαπό βηκμὸν τῶν σπιτιῶν. Ἐπίσης ἐμαχεύοντα καὶ καμίνερα φαντα τὴν τελευταίαν ἡμέραν καὶ δὴν δὲ ποτε ἐβγίανεν πῦττες καὶ ἐσάβον κοτόπουλα. Αὐτὸ το ἔλεγον (Κριτσοῦ)

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

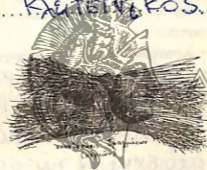
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸ δέσιμον τῶν σταχύν ἐγίνετο ἀμέσως διὰ νὰ μὴ διαρκορμζανται ταῦτα ἐν τῷ... λνεμον.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Κάποιος ἄνδρας ὀπλέον ἐμδέξιος ἔδενε τοὺς
στάχους... Τὶς χεριές αὐτὸν βαλοῦσαν... ὅσαι...
δὲν ἐκρίνοντο καὶ ἀφίχοντο... ὅι... στάχους ἔδενοντο
μὲ χειρὸς βοῦκα (βελιάχου) αὐτοῦτο... στάχους
ἐκρίνοντο... Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν
ἐχρησιμοποιεῖτο ἓνα ἐργαλεῖον τὸ... ὁποῖον
ὠνομαζέται... Κλειστήκος.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Τὰ δεμάτια ἄλλοτε ἀφίχοντο εἰς... τὸ...
ἴδιον μέρος καὶ ἄλλοτε ἐμαζεύοντο εἰς...
ἐν σημείοι τοῦ ἀγροῦ ἀποτελούνται... ὡς...
δρυμνίες.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. ....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ή γίνεται) ή εξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι ; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ή μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ή
φωτογραφίαν. ....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζεται παλαιότερον ή διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον) ; Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ή καλλιέργειά του, ἔπειτα ή
κοπή, ή ξήρανσις καὶ ή φύλαξις αὐτοῦ. ....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). ....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ή φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

.....
.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

τὰ δέματια. τὰ ἐφόρωνον. ἐπαίνω. ἢ τὰ κάρα (ἀρκάει)
καὶ τὸ μετέφερον. εἰς τὸ ἀλώνι.....
.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οἷον τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δέματια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; .....

τὰ δέματια ἀποπελούσαν. σωρόν. δευς. ἐχέετο
θεμωνιά.....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; Ο. χωριεφός. τοῦ...

γεννήματος. ἀπὸ τὰ ἄχυρα, ἐγένετο ἀποκλει-
στικῶς. καὶ μόνον. εἰς τὸ ἀλώνι. καὶ πούθεν
ἄλλου.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; τὸ ἀλώνι. κατεσκευάζετο. κοντὰ. ἐν

τὸ χωριό. καὶ. εἰς μέρος. ποῦ. νὰ. τὸ. πηκλώνουν
οἱ ἀνέμοι. πρὸς ἀνωκαρύνειν. τοῦ. λιχνίσματος..

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλάς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Κάθε οἰκογενεὶαρχὺς εἶχεν καὶ τὸ ἄλῳνι τυ.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀρχιτε.
ἀπὸ τῆς 15. Ἀρχοῦστος. κ.ι. ἐτελείωνεν. 30. Σεπτεμβρίου

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) . Τα. ἄλῳνια .. ἔκιν

χωματάλωνα ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

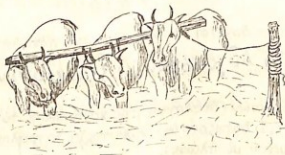
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκαστον ἕως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἄλῳνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνα : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ σμυνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) . καὶ ἀρχῇς ἐδοκίμειτο, ἐμαθαριετο

καὶ ἐν συνεχείᾳ βρεχόταν. μὲ νερό. καὶ τὸ παιδοῦσεν
μὲ τὰ ἴωα. Μετὰ ἐρριχναν. τὰ δερμάτινα. πρὸς ἄλῳ-
νισμὸν, ἀφ' οὗ πρῶτα τὸ ἐσμουρηνον. καὶ αἱ ..

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλῳνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; Ἐαρινε. να. ἔκιν
Δευτέρα. ἢ. ὁποιαδήποτε. ἄλλη ἡμέρα. ἔκτος ἀπὸ
τῆς ἡμέρας ..

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἄλῳνόςτυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.
 τὰ σταχὺα ἐβλεπον. πρὸς τὸν ἐπὶ λό(στὲν)τιερὸν
 καὶ τὰ καλάμια πρὸς τὰ ἐξω, διὰ τὰ μὴ σιω-
 ρηζήσῃ τὸ ἐπὶ τὸν σταβίον πρὸς τὰ ἐξω.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
 ῆσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιστοῦ ἐλλειψοειδὲς στυλὸς, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερὸς,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἐρχωνται γύρες», καὶ αὐτῶ νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ἐχρησιμοποιοῦτο ὁ ἐπὶ τῷ ἐλλειψοειδῶς
 στυλῷ.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλὸς εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὅποιον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

(τες και σχετικας φωτογραφιας η ιχνογραφηματα).....

Ο λαμός των γαίων εδένετο με δαχτυλίδι που ληείχον
20-30 cm και το ηρώτη εδένετο με ξηλ χάντζο
ε, τον οποιον η το ετρεν ο 20 σχοινι α.η.ο. 20
.....
ΟΤΕΝ ΤΗ ΕΡ Ο

- γ) Ποῦ ἀντί τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοιπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀπόσχιδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὔτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικιράνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθέεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ξευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ὁ Ἀλωνισμός ἀρχίζει πολὺ πρῶτ. μὲτ' αὐτὸν δὲ καιρὸς ἦτο. ἐνδοξίμος. ἐτελείωνεν. ἐπὶ τὸ θρόνον, διαβόρεται καὶ ἐπὶ χεῖνι. 4-5 ἡμέρας. ....

12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ἦσαν τοῦ δικράνι δια τὸ χύρισμα τῶν σταχυῶν. Ἡ δουκράνι γιὰ τὸ τραβήγμα τοῦ ἀλύρου. Τὸ καρπυλὸν γιὰ τὸ χύρισμα τοῦ γιλιωτῆρος. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

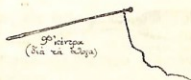
ΔΟΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκότους στάχυν ; .....

14) Ἦτο ἐν χρήσει ἐιδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπετε κατωτέρω, εἰκόνα). ....
Ἐχρησιμοποίητο τοῦ καμυταῖι ἢ θου...
ροδουλῶ. ....

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ; .....

..... *Μέγιστη... εἰς αὐτὴν.* .....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..... *ἔσθοντο (λαμνί) ἢ σπυρόν.* .....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τὰ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδινὰ ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν ; .....

..... *Ἀλωνίζον οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί.* .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου·
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιδῶν κλπ.).....

κόπανοι στρογγυλοί

ξύλο καμεινιστὸ διὰ τὸ κοπᾶν ἡμέτερα
μικροῦ ἑαυτοῦ δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
'Εγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

.....
.....
.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

... Ἀ.Ε.ν. Ἐτραγουδοῦσαν διὰ τὸν ἐργαζόμενον...

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταρίσιμος κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) **τὸ 49.53** .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΔΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ....

.....
.....
.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..Μὲ τὸ καρποδοτὶ καὶ φτυάρι..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ὁμοιβῇ ;

...ὁποῖα ἀνέμισμα (ἀνέμισμα· ἀνέμισμα· ἀνέμισμα..)

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

..Λιχνιστὴς... ἀνέμισμα καὶ κόμπια...
Διὰ νὰ ἀποχωρισθῇ ὁ καρπὸς τῶν κόντυλων...
ὅταν μετὰ τὸν ἁλώνισμα...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

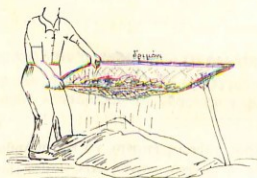
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; ...

... *κοσκινίζοντ' αὐτὸν μετ' τοῦ κόσκινου ὃ το
δερμόνι* ...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

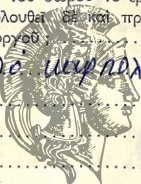
νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

... *ἡ ἐμπηγνύεται... τοῦ γεωργοῦ...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

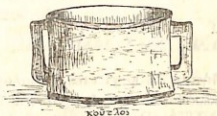
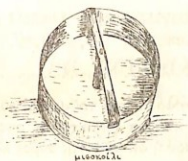
ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ἄ λ λ α ἔ θ ι μ α προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

.....
.....
.....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλωνιστικό κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

.....
.....
.....
.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) .....

.....
.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; .....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἐσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ ἱούδα), ἐσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Μονον 215 ἀποκριες

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

Εἰς τῆς πλατείαν τοῦ χωριου καὶ πρὸς ὡραν 10^{ην} βραδυτητα

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

φανός

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;....

παιδιά

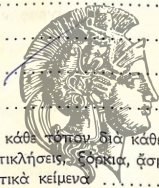
2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ; .....

Τα κουνθάλουν τα παιδιά από τό
βουνό.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι είς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερώς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

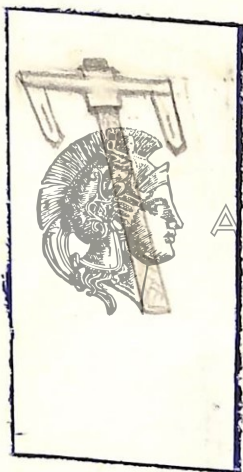
ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΖΙΓΟΣ

ΑΛΕΤΡΙ

ΖΙΓΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Τὸ 1 ΖΕΒΛΑΝΤΑ

Τὸ 2 ΣΕΒΛΑΝΤΑ

Τὸ 3 ΛΕΒΛΑΝΤΑ

Τὸ 4 ΤΡΙΒΛΑΝΤΑ ΜΑΡΙΝΟ ΤΟ ΜΟΥΣΟΥΡΕ Τὸ 5 ΚΟΥΛΟΥΡΕ

Τὸ 5 ΚΟΥΛΟΥΡΕ

ΑΛΕΤΡΙ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ 6 ΤΟΥΛΙΑΝΤΑ

Τὸ 7 ΣΕΒΛΑΝΤΑ

Τὸ 8 ΚΟΥΛΟΥΡΕ

Τὸ 10 ΧΙΡΟΛΑΒΕ

Ταρίπας Σεβρίος

Μερί

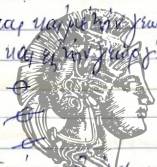
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Συγκέντρωσις ὑπὸς ἀφορώσεως τοῦ ἔρωτα
ματολόγιον διατὸ γεωργικὰ ἔργα εἶα καὶ τὰς
κατ' ἑθίμον πυράς

4) Τὰ Γεωργικὰ κτήματα πρὸ τοῦ 1920

- α) 1) Διατίθεσθαι προωρίζοντο τὰ ἱεράσια (ὁμοῦ ἐδάφη)
καὶ διατὴν βοσκὴν τῶν ποιμνίων οἱ σοῦδες, τὰ κράκουρα
τὰ ἀνύλια καὶ / ἀνώμαλα ἐδάφη)
Αἱ περιοχαὶ αὐταὶ ὕδω χωριστά.
2) Αἱ περιοχαὶ αἰγῶν ἐξ τῶς χωριστοῦς
3) Ἡ περιουσία διατηρεῖται καὶ διανέμεται κατὰ τὴν
κρίσιν τοῦ πατρὸς.
- β) 1- οἱ κατόικοι ἀποχοῦνται κατὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν
2- οἱ τεχνῖται ἀποχοῦνται κατὰ τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν
3- ΔΕΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
- 3-
6) οἱ νέοι καὶ αἰνέαι τοῦ τόπου ἐμύχην καὶ ἀνύγων ἐρχόμενοι
εἰς τὸν καμινωτὴν βερεῖλ διατὸ «μαῦρον θέρον»,
ὅπως τὸν μολοχοῦν.
- γ) 1- Ἐχλαίνοντο μετὰ τὴν πόλιν.
2- Ἐγένετο χρῆσις γεωργικῶν λιπομαλῶν τὸ ἔτος 1959.
- δ) 1- Τὸ σιδηρεὺς ἀπορρὸν ὑποεῖς τὸν τόπον πυρὺ σπλινν καὶ ἔχρη-
σμοποιήθη ἀπὸ τοῦ 1950.
- 1-

- 2- Τραπέζι ἐχρησιμοποίηθη ἀπὸ τοῦ 1955.
- 3) Μηχανὴ βερικοῦ δὲν ἐχρησιμοποίηθη οὐδέποτε.
- 4) δὲν ἐχρησιμοποίηθη.
- 5) Ἐχρησιμοποίηθη ἀκτινιστικὴ μηχανή (ραδιόγραφο) ἀπὸ τοῦ 1958-60.
- 6) 1- Τὸ ξύλινον ἄροτρον κατεστράφη οὐδὲν ὁ Γεωργὸς ἀπὸ
ξύλου βελανιδιάς, ὡς ἐκείνῳ ηγέται.
- 2- Τὸ χρησιμοποιοῦμεν ἄροτρον ἐκείνῳ ἔργῳ τοῦ. →
- 3)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 4) Τὸ ἐνὶ ἡτο μὲν κεφάλαιον ἐκείνῳ γὰρ χωρὶς.
- 5).
- 6) ἔκ τε ξύλων βελανιδιάς.
- 7) συνεπάρ, πρίον, ἀρίστη, ξυνοδοί, σμιλάρ.
- 8) Ἐχρησιμοποιοῦνται βόδια.
- 9) Ἐχρησιμοποιοῦντο 2 βόδια.
- 9) Ἦτο ἀνάγκη τοῦ κατωτέρου γένους.
- 10) Κουλλοῦρι. Σχέδιον.
- 12) Δὲν γίνετα ὄργανον μὲν ἐν γῶν.
- 3) αὐτὸ ὄργωνε παλαιότερον ἐκείνῳ ἡμέρῃ.
- 4) 1- Τὸ ἐνὶ βόδι πατοῦσι τὸ πόδι τῶν ὑποχρεωτικῶν.

εἰς τὸ ὀρθωμένον. Τοῦτο γίνεται ἐπαχθῶς ἔργον
καὶ θόδια ἐῶν γυνὸν δαυ εἶτο συνδεδεμένον μετὰ ἄρσενον
διὰ τῆς (μπουκχίδρας). Ὁ Γερμῆς υποχωνέει τὸ
ἄρσενον ὑπὸ τοῦ ποδός.

2) Κατὰ τὸ ζήτημα ἐκ τῶν σιδηροῦν ἄρσενον τὸ ἐν
θόδι (τὸ δυνατότερον) πατεῖ πάντα μέτα ἐν αὐτῇ.
3) Ὁ Γερμῆς κατεβύνη τὰ ἴδια μετὰ τοῦ τὸ ὀρθῶν ἐδέντο
ἐν τῇ κερὰ τῶν θοδίων.

4) -

5) -

6) Γίνεται ἐν τῇ πλατὶ ἐκ καὶ ἐκ μικρῆς ἐκδόσεως
7) τὸ ὄρμηκε ἐγένετο ἀνδρὸς μετὰ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν
ἐσθλῶν.

8) Ἐγένετο 2^{ος} ἐκ τῶν ἀνδρῶν (ἀνδρῶν) καὶ ἐν τῇ

συνεχῶς ὁμοίως.

9) Ἐγένετο ἐκ τῆς καὶ ἐκ τῆς

3) Ἐγένετο 1^{ος} ἐκ τῆς

4) Ὁ ὀρμηκε ἀνδρῶν

5) α) Ὁ Τροβῶς

β) μετὰ τῆς ἀπαιτήσεως.

6) Ὁχι.

7) Οὐδεὶς

8) διὰ τὰ ὅτι ἐκρηγνύονται τὰ μέτω ἀδύνανται ἐσθλῶν.

Ριβύδης: Σπέρνεται ἐκ τῆς καὶ αὐτῆς

φαινὴ: ὅπως δὲ οἷον πρὸς πετρελῆ

Μπιζελῆ: ὁμοίως

φαινὴ: Στὴν σφίγγα ἀπὸ τῆς καὶ τῆς - τῆς

9) διὰ τὸν καὶ τὸν ἀδύνανται χυρῶν, οἱ τριεῖς

καὶ ποτὶ σφίγγα

9) Ἐγένετο ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

B' GERIZMOZ

- 1) Τα Ἀσηκτριακά ἐδερίζοντο με' το λελέκι.
- 2) Θερίζονται με' ὄρεαίνα καὶ πόσες.
- 3) Ἦτο ὁμοιή.
- 4) Ἦτο κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ χαρτολάβη.
- 5) οἱ σιδινοὺρ μετ.
- 6) Τὸ ῥόδι, τὸ ρεβύδι καὶ ἡ γραμμή ἐξερριζόντο σιγῇ χειρῶν

В' опорних та директивних

- 1) Ξεεριζοντο από 10-15 εκ.
- 2) Ξελέγοντο καθαρά.
- 3) Οι ίδιοι οι ξεριστές βάζουν τις χερίδες επί των εδάφους.
- 4) Τοποθετούνται πολλές χερίδες από μία κατεύθυνση.

γ) Θερμότητα

Τραγούδια Θερισμοῦ εἰς τὸ χωρίον Βάρης
 Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἐτραγουδοῦντο καὶ
 κατωὶ τραγούδια:

1) Τράβα αἶρα ὄροσιρέ.

Τράβα αἶρα ὄροσιρέ
 τράβα καὶ χαϊδεμένε
 χιὰ νὰ ὄροσις τς ὁμορφους
 νι ὅλα τὰ παληκαριά

2) Μᾶς νύχτωσε μᾶς βράδιασε....

1) Μᾶς νύχτωσε, μᾶς βράδιασε παη ν' αὐτὴ ἦ μέρα. Πέσαν εἰς ὁδὸν ἐν δὲς βελιές κ' εἰς ὁμορφες στὴν θρόνη	2) Πάνω μὲν ὡς κ' ὁ μαῦρος μου μέ τ' ἄλοχο καβάχα. Στὸ δρόμο πού ἐπύχαινα βροῖσκω καὶ τὴν ἀχάλη

3) Πόχει τὰ μῦλα σὴν παδιά
 τὰ κίτρα στο κεφάλι:
 τὴν λέγωνά μοι δώση δύο
 νι αὐτὴν μου δὶνὴ πένη.

4) Δὲν δὶλῶ χὺ τὰ μῦλα σου
 εἰς πελαπατημένα,
 μὲν δὲλῶ ἀπ' τὸ κορμάκι σου
 τὰ μοσκομυρισμένα.

3) Ἦλπε χιατὶ μᾶς ἄρμεις....

- Ἦλπε χιατὶ μᾶς ἄρμεις, ἄρμεις νὰ βασιλεύης;
 σὲ καταρχιοῦνται εἰς ἔρχατιά, σὲ βλασφημοῦν οἱ μάνες,
 σὲ βλασφημοῦν μικρά παιδιά, μικρά σὴν βαρμανίτσα (=κούνικ)
- Τώρα που μὲ ἐρώτησες θά σοῦ τὸ πῶ μωρ' μάνε μ'.
- Στὰ Γρεβενά χιομάτζα, στὸν Βελβεντό δελνοῦδα (=δελνοῦδα)
- στὰ ἔρημα τὰ Γιάννενα, πολὺ χασομυροῦδα.
- Σταῖζουν παιδιά, ταῖζουν ἄρνια τὴς μάνες προβατῖνες.
- Σταῖζουν κι ἓνα ληριοδάμαλο πὺν ἀσέλοτῆς νύχης.

ε) Θέστε δένδρα μ' ἀνθίσετε.

Θέστε δένδρα μ' ἀνθίσετε, θέλτε καὶ μαραθῆτε
 στὸν ἥδικο δὲς δὲν καὶ ὁμο σὴν ρίζα δὲν κοιμοῦμαι

μόν' καρτερῶ τὴν ἀνοίξῃ νὰ ρθῇ τὸ καλοκκίρι.
 ν' ἀνοίξῃ ὁ χάβρος καὶ ἡ ὄξυς, γὰ' σκιάσουν τὰ λημέρια.
 νὰ βροῦν οἱ βλάχοι στα βουνά, νὰ βροῦν οἱ βλαχοπούλες
 νὰ βροῦν καὶ τὰ βλαχοπούλα, λαλόντας ἐν γλοχερά.
 νὰ βροῦν τὰ λαῖα (= μαῦρα) πρόβατα, γὰ' πρέγγῃ τὸ λιβάδι.

5) Μάνα μ' μέ κακοπάντρεγες...

Μάνα μ' μέ κακοπάντρεγες μοῦ ἔσωδες στοὺς κάμπους
 ἐγὼ τὸ κάμα δὲν ὠρῶ (= ἀνέχω), γέστο τὸ νερό δὲν πίνω.

Ἐδῶ τρυχῶνες δὲν λαλοῦν καὶ κούκκοι δὲν τὸ λένε.

Τὸ λέει μιά γραφιώτισσα, τὸ λέει σάν μοιρολόϊ:

Ποιά ἔχει ἀνδρά σὺν ξενιτεῖα καὶ γιό ξενιτεμένο,
 χιὰ πέστε της μὴν καρτερεῖ καὶ νὰ μὴν παντῇ (περικεῖν)

Ἦ βα λαιμὴ κατέβασε μιά δουλειά μεγάλη

φέρει δένδρα, φέρει κλαδιά, δένδρα ξεριγμένα,

φέρει καὶ μιά γλυκομυλιά, δυο σάβλια ἀκαλικομένα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΦΕΧΧΑΡΙ ΜΟΥ ΥΠΟΛΑΜΒΩΡΟ ΑΘΗΝΩΝ

1) Φεχχάρι μου υπολαμβώρο
 μ' αβρί μου καραγκιότη,
 αὐτοῦ γυλά που περπατεῖς
 καὶ χαμηλά ποῖάσεις.

4) Τρεῖς μαυρομαῖες τὸν κερνοῦν,
 εἰς τρεῖς μέ τὴν ἀράδα.

Ἢ μιά κερνά μέ τὸ γαλὶ
 μ' ἀλλή με τὴν κούπα.

2) Μὴν εἶδες, μὴν ἀγρίασες
 τὸν ἀγαπητικὸ μου,
 γέ τῇ νταβέρνα βρίσκει
 καὶ τὴ δουμπέτ (= παρέκ) μαίνει.

5) Ἢ τρίτη ἡ μικρότερη
 βέκει καὶ τὸν ρωταίει.
 Αὐτοῦ ποῦ πᾶς λεβέντη μου,
 θά ρθῶ καὶ γὼ κοντὰ σου.

3) Τίνος ματάκια τὸν κοιτοῦν,
 καὶ τὰ ὄμκα μου κλαίχουν
 Τίνος χελάκια τὸν ζπουροῦν (= μιλοῦν)
 καὶ τὰ ὀμὰ μου στέκουν

7) Ἀκούσατε τί χεῖνκε

Ἀκούσατε τί χεῖνκε γούγγυ τὴν ἔβδομα ἄδα
 Τρία ἀδερφάκια κρέμασαν, τὰ τρία ἀράδα-ἀράδα.
 Τὸ ἓνα τόχουν γιὰ κρέμασμα καὶ ἄλλο γιὰ μαύρα μαῖα.
 Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο, πολὺ τὸ τυραννοῦσαν.
 Δεῖξέ με, χάρε, δεῖξε με πότες δὲ νύ πεδάνω

8) Ὁ Ζιακὰς

— Ἐσεῖς πουλιά πετοῦμενα, πετᾶτε στὸν ἀέρα,
 αὐτοῦ πού πατε κι ἐρχεσθῆτε καὶ πῶς πού γυρνᾶτε.
 μὴν εἶδατε τὸν Θόδωρο, τὸν Θόδωρο τὸν Ζιακὰ
 — Ψές, προγεῖ τὸν εἶδαμε, στὴν Ἄρτας τὸ χεῖνκε.
 Μαύρα πουλιά τὸν ἔτρωχαν κι αἰσέρα τὸν τριχυροῦσαν.
 Κι ἓνα πουλί θαλασσινὸ τὸν ἔτρε τὴν γυχή του.

9) Οἱ βλαχοπούλες τῆς Σαμοῦρας

Ἐπρεῖς βλαχοπούλες κίνησαν, 1) πὺ πᾶμε ἐμεῖς οἱ ἔμπορες.
 ἀπὸ τὴν Ἰαμαρίνα. ἐμεῖς οἱ μαυρομάτες,
 Πᾶν' νὰ λευκαῖουν ταῖα νηκιά τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσαν
 γυιὰ οὗς κρύες βρῦσες. τὸν λόγο δὲν ἐδώσαν.

θ) Τὸν δρόμο πού ἐπύχιναν
 στὸν δρόμο πού πααίνουν,
 ἢ μὰ τὴν ἄλλη ἔλεγε,
 ἢ μὰ τὴν ἄλλη λέει.

δ) Βῆκαν οὐκ ἐστὲ, λὸς μπροστὰ
 βῆκαν κι οἱ χαρὰ μῖδες
 τὴν πρώτη βλάχα γίλησαν
 ἀνάμεσα στὰ φρύδια.

ε) καὶ μὰ τὴν ἄλλη ἔλεγε
 καὶ μὰ τὴν ἄλλη λέει.
 Για πῶσε τὸ μαντήλι σου
 καὶ ἔεστο παρακάτω

στ) Νὰ μὴ φανῇ τὸ γίλημα
 πού σ' ἔχουν γίλημεν
 γιατί θὰ πᾶμε στὸ χωριό
 μέγα στὴν Σαμοῦρα.

ζ) θὰ εἶς μαλῶση ἢ μάννα σου
 θὰ μᾶς γελάσῃ ὁ κύριος

10) Ἡ ξενιτεία

Παρακαλῶ καὶ προσκυνῶ, ἐσένα βρέ Θεέ μου.
 Ἀρρώστεια εἰς τὴν ξενιτεία, τὸν ξένο μὴ τὸν δῖνον.
 Ἡ ἀρρώστεια θέλει στρώματα, θέλει μεχάλη παύση.
 Θέλει μαγούλα στό πλωρό, γυναῖκα στό κέφι.
 Θέλει μαδέρφια ολόγυρα, νὰ τὸν χυκοκοιτᾷτε.

11) Πολύ πρὶ ἐπικώθηκα

Πολύ πρὶ ἐπικώθηκα, τρεῖς ὥρες πρὶν νὰ γέξω
 Παίρνω νερό καὶ νίβομαι πετσετά καὶ ὄθον χρίτομαι.
 Καὶ στό γιαλί γιαλίζομαι καὶ στόν καθρέπτη τηρῶμαι.
 Μουεταῖκι μου περήσανο καὶ φρύδια μου γραμμένα,
 πῶς δὰ σὺ φάγῃ ἡ μαύρη μῆ, τὸ ἀραχνιασμένο χῶμα;
 Ἔχῳ σὰς λέγω δὲν μωροῦ καὶ σὺ με λέγε δῆκω.
 τραβάτέ με νὰ ἐπικώθω καὶ θαύτε με νὰ κάτσω
 γιὰ ὥστε μου τὸν ταμῶνα νὰ τὸν κορφογαλῶσω,
 νὰ πῶ τραγουδιὰ ἀλλοτρία τραγουδιὰ τῆς καρδίᾳς μου.

12) Ὁ παπᾶς

Ἀκούτε χῶρες καὶ χωριά καὶ σὺς βρέ βιλαέτια.
 Ἀκούτε αὐτὸν τὸν πῶπα μισυῖον τὸν Παπαγόρα,
 τοῦ πέθανεν ἡ παπαδιά καὶ ἄλλη παντρεῖ γινεύει.
 Πέρει διαβαῖει γὰ χαρτιά, διαβαῖει γὰ βαγγελία.
 οὐρτε χαρτιά μου στό καλὸ βαγγελία στα οὐράνια,
 ἐγὼ θέλω γὰ παντρευτῶ τὴν Ξάνδω θελ' νὰ πάρω.
 Τὴν Ξάνδω τὴν περήσανη, αὐτὴν τὴν μαυρομοῖσα,
 πούχει τὴ μέση τὴν λιανή, δαν ρίξα ἀπὸ σκαντάλι,
 πούχει τὸ μαῖτι γὰν ἐλῖα τὸ φρύδι σαν γαϊδάνι.

13) Ὁ Γιαννης

Τώρα εἴρχα εἴρχοντοίκα κατὰ τὸ βράδυ - βράδυ,
 Τώρα διαβαίνει ὁ Γιαννης μας στό Γρεβο κοιτάρι.
 κανέναν δένων λούιασε, ναυὲς δὲν τὸν λούιαζε.

- Ξανθή κόρη τόνθαιάσε από τό παραθύρι.
Κοντοκαρτέρα Γιάννη μου καί νά σέ ρωτήσω.
- Γιάννη μου τό μαντζύλι σου τό έχεις λερωμένο.
- Η ξενυτεριά τό λέρωσε καί τόχω λερωμένο.
- Δός μου τό Γιάννη, δός μου τό νά τό χαρχαρομύνει
- Που δάβρης κόρη μου νερό, που δάβρης καί σαπούνη;
- Τό δάκρυ μου βάνω γιρό, τό βάλιο μου σαπούνι.

14) Μας νυχτώσε

Μας νυχτώσε μάς βράδυνασε, πάμ καί τούτη ή μέρα.
Ξύρτε παιδιά μου χεί γωμί, γωμί νά βῆμε βράδυ
και πάρτε καί παλιό κρασί, αή τ'άγιο μοναστήρι.
Νά πλυνω τά λαβώματα που μ'έχουν λαβωμένο.
Δεξιά μεριά αή τόν τάφο μου, νά γπάστε παραθύρι,
νά ρθῇ ή χυταῖκα μ'νά μέ κλαίη, παιδάκια μ'νά δακρύζουν.
Τ'αδέλφια μ' τ'αδελφία μ'νά μ'έ πανουργίουν.
Καί ή μονούλα μ' ή καλή, αή εδῶ νά μή γέη.
Γιὰ νά περνοῦν οί έμμερες νά αἰσῶνται τοι τιλιόδια.

- Η Συλλογή τῶν ἐν λόγῳ τραχονδιῶν ἐγένετο ἀπὸ τούτων:
Τραχονδία (1-6) ἐκ τῆς Θεωδώρας Κ. Γκουλιαβεράτοῦ γένος Σελκάρτσια κα
Ηλικία 68 ἐτῶν Φραγκόβωσος - Ἀφράιματος
Τραχονδία (6-10) ἐκ τῆς Εὐαγγελίης Γ. Τσιχλά τοῦ γένος Π. Πλιάτσιου.
Ηλικία 55 εἰς Ἀθηνοποιῶ.
Τραχονδία (10-14) ἐκ τῆς Περιστεράς Πλιάτσιου τοῦ γένος
Ηλικία 80 ἐτῶν Ἀφράιματος εὐθ. κοκόγια.